

Смерть поета

Михайло Лермонтов

Відплати, владарю, відплати!
Впаду до ніг твоїх:
Будь справедливим, покарай убивцю,
Щоб кара та в майбутнього віки
Твій правий суд нащадкам показала,
Щоб бачили злочинці приклад в ній.

Погиб поет, невільник честі,
Замовк, омовлений, навік.
Жадобу мсти не в силі знести,
З свинцем у грудях він поник.
Дрібних образ, ганьби і гніту
Не стерпів він; устав один —
Устав супроти думки світу,
Як і раніш... і вбитий він!
Убитий... що тепер ридання,
І зайвий хор пустих похвал,
І жалюгідні виправдання?
Кінець приречений настав.
А чи не ви то спершу гнали
Його сміливий, вільний дар
І для забави роздували
У серці схований пожар?
Ну що ж? радійте... біль шалений
Він витерпіти сил не мав:
Погас, мов світоч, дивний геній,
Вінок божественний зав'яв.

Байдужий вбивця не схитнеться;
Нема рятунку; звів курка,
Порожнє серце рівно б'ється,
З пістолем не здригне рука...
Чи ж диво?... З далини чужої
До нас, як сотні втікачів,
На влови щастя і чинів

Прибивсь він, примха злої долі.

Глумивсь він, дерзко зневажав
Наш звичай, мову, честь і право.
Не пощадив він нашу славу,
Не зрозумів у мить криваву,
На кого руку він знімав!

І вбитий він — не встать з могили, —
Як той співець незнаний, але милий,
Здобича ревнощів глухих,
Що смерть прийняв, як він, з нещадних рук лихих,
Що ним оспіваний з безмір'ям сили.

Чому від мирних втіх і друзів простодушних
Він в світ оцей ступив завидливий, задушний
Для серця вільного і вогняних чуттів?
Чому він руку дав наклепникам зрадливим,
Чом ласкам і словам повірив їх брехливим,
Він, що людей з дитинства зрозумів?..

Зняли вінок вони — й новий вінець терновий,
Повитий лаврами, на нього надягли,
Та ж сховані шипи до крові
Чоло безсмертне протяли.
Отруєно йому життя останні хвили
Підступним шепотом обмовників тупих,
І він у смерть поніс жадання мсти безсилі
І гіркоту надій, оманних, потайних...
Замовкли співи чудотворні,
Повік вони не задзвенять;
Лежить співець у пітьмі чорній,
І на устах його печать.

А ви, лихі нащадки знаті —
Гучною підлістю уславлених батьків,
П'ятою рабською що топчете, пихаті,
Уламки долею покривджених родів!
Жадібним натовпом посталі коло трона.
Ви, Слави, Генія і Вільності кати!

Сховались ви під захистом закона,

Суд перед вами й правда — все тремти!

Та есть, есть божий суд, розпусники неситі!

Єсть грізний судія; він жде;

Його на злото не купити,

Він знає все вперед — і всюди вас найде!

Даремно вам тоді злословити й дурити.

Ні, це вам не допоможе знов.

І кров'ю чорною своєю вам не змити

Поета праведную кров!

Переклад І. Цитовича